TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI
Sayı : 20992
Tarih : 2.11.2026

10/4930

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye'de küçük esnaf ve sanatkârların artan işletme maliyetleri, borçluluk, finansmana erişim güçlükleri ve iş yeri kapanışları nedeniyle yaşadıkları ekonomik sorunların, büyük işletmeler karşısındaki rekabet koşullarının ve deprem bölgesindeki esnafın karşılaştığı güçlüklerin araştırılması, mevcut kamu desteklerinin etkinliğinin değerlendirilmesi ve esnafın ekonomik faaliyetlerini sürdürebilmesi için gerekli önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğünün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca Meclis araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

Serhat EREN

Diyarbakır Milletvekili

GEREKÇE

Türkiye'de hayat pahalılığı, yüksek finansman maliyetleri ve halkın alım gücündeki kayıplar, küçük esnaf ve sanatkârların ekonomik faaliyetlerini sürdürmesini giderek güçleştirmektedir. Artan iş yeri kiraları, enerji, ulaşım, personel ve tedarik giderleri karşısında gelirleri aynı ölçüde artmayan esnaf, borçlanarak faaliyetlerini sürdürmeye çalışmakta, birçok işletme ise kapanma riskiyle karşı karşıya kalmaktadır.

Türkiye Esnaf ve Sanatkârları Konfederasyonunun (TESK) sicil verilerine göre 2026 yılının Ocak-Eylül döneminde 93.095 esnaf işletmesi kapanmıştır. Bu sayı, 2025 yılının aynı dönemindeki 83.302 kapanışa göre yüzde 11,8 artış anlamına gelmektedir. 2026'nın ilk dokuz ayında gerçekleşen kapanışların 73.121'i sicil terki, 19.974'ü meslek terki olarak kaydedilmiştir. Aynı dönemde 219.177 yeni esnaf işletmesinin sicil kaydı yapılmış olması, işletme açılışlarının yanı sıra kapanışların nedenlerinin de ayrıntılı biçimde incelenmesini gerekli kılmaktadır.

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinin (TOBB) Eylül 2026 verileri de küçük işletmeler açısından dikkat çekici bir tablo ortaya koymaktadır. Yılın ilk dokuz ayında kapanan gerçek kişi ticari işletme sayısı, önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 11,1 artmıştır. Eylül 2026'da ise kapanan gerçek kişi ticari işletme sayısındaki yıllık artış yüzde 27,8'e ulaşmıştır. Farklı sicil sistemlerinden elde edilen bu veriler, küçük işletmelerin ekonomik koşullarının ve faaliyetlerini sonlandırma nedenlerinin araştırılmasının önemini göstermektedir.

Esnafın yaşadığı sorunların önemli bir bölümünü borçluluk ve finansmana erişim güçlükleri oluşturmaktadır. Ticaret Bakanlığı tarafından 2026 yılı Ocak ayında Hazine faiz destekli esnaf kredilerinde yıllık faiz oranı yüzde 25'ten yüzde 20'ye indirilmiştir. Temmuz 2026'da işletme kredilerinin üst limiti 1 milyon TL'den 1,5 milyon TL'ye, yatırım kredilerinin üst limiti ise 2,5 milyon TL'den 3,5 milyon TL'ye yükseltilmiştir. Ancak kredi limitlerinin artırılması, işletmelerin mevcut borç yükünün, geri ödeme kapasitesinin ve finansman maliyetlerinin birlikte değerlendirilmesi ihtiyacını ortadan kaldırmamaktadır.

Ağustos 2026'da yapılan düzenlemeyle vergi veya sosyal güvenlik prim borcu bulunan esnafın belirli koşullarda Hazine faiz destekli kredilere erişmesine imkân tanınmıştır. Bununla birlikte bu kapsamdaki genel yatırım ve işletme kredilerinde yıllık finansman maliyetinin yüzde 24 olarak uygulanacağı açıklanmıştır. Esnafın biriken vergi, prim ve kredi borçlarının hangi düzeye ulaştığı, borçlarını ödeyemediği için faaliyetini sonlandıran işletmelerin sayısı ve kamu desteklerinin hangi kesimlere ulaştığı araştırılmalıdır.

Küçük esnafın ekonomik sorunları, büyük sermaye gruplarının ticaret üzerindeki etkisinden bağımsız değerlendirilemez. Zincir marketlerin, büyük perakende işletmelerinin ve dijital satış platformlarının yaygınlaşması, mahalle esnafının müşteri ilişkilerini, satış olanaklarını ve rekabet koşullarını değiştirmektedir. Küçük işletmelerin artan maliyetleri karşısında büyük sermaye gruplarıyla eşit olmayan koşullarda faaliyet göstermesi, ticari faaliyetlerin giderek daha az sayıda işletmede yoğunlaşması riskini artırmaktadır.

6 Şubat 2023 depremlerinden etkilenen illerde esnafın yaşadığı sorunlar ise ayrıca değerlendirilmelidir. İş yerlerini, ekipmanlarını ve müşteri çevrelerini kaybeden esnafın yeniden faaliyete geçebilmesi, barınma ve altyapı koşullarının iyileştirilmesiyle doğrudan ilişkilidir. Deprem bölgesinde faaliyet gösteren işletmelerin borçlarının, kredi geri ödeme koşullarının, geçici iş yerlerinin ve yeniden yapılanma desteklerinin mevcut durumunun araştırılması gerekmektedir.

Diyarbakır ve bölge illerinde de küçük esnaf, düşük alım gücü, finansmana erişim sorunları ve bölgesel ekonomik eşitsizliklerin etkisi altında faaliyet göstermektedir. Özellikle mahalle esnafının, küçük üreticilerin ve aile işletmelerinin ekonomik koşullarının il ve ilçe düzeyinde incelenmesi, kamu desteklerinin bölgesel ihtiyaçlara göre düzenlenmesi açısından önem taşımaktadır. Küçük esnafın korunması, mahalle ekonomisinin, yerel üretimin ve istihdamın sürdürülebilmesi bakımından kamusal bir sorumluluktur. Esnafın borç yükünün hafifletilmesi, uygun koşullarda finansmana erişiminin sağlanması, kira ve işletme maliyetlerinin etkilerinin azaltılması, büyük sermaye karşısındaki eşitsiz rekabet koşullarının giderilmesi ve deprem bölgesine yönelik desteklerin güçlendirilmesi gerekmektedir.

Bu nedenlerle küçük esnaf ve sanatkârların borçluluk düzeylerinin, iş yeri kapanışlarının nedenlerinin, artan işletme maliyetlerinin, finansmana erişim koşullarının, büyük işletmeler karşısındaki ekonomik konumlarının ve bölgesel eşitsizliklerin araştırılması, esnafın faaliyetlerini sürdürebilmesini ve yerel ekonominin güçlendirilmesini sağlayacak kamusal politikaların belirlenmesi amacıyla Meclis araştırması açılması gerekmektedir.

1	SÜMEYYE BOZ ÇAKI	MUŞ	
2	AYTEN KORDU	TUNCELİ	
4	DİLAN KUNT AYAN	ŞANLIURFA	
5	GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT	VAN	
6	NEVROZ UYSAL ASLAN	ŞIRNAK	
7	ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU	KOCAELİ	
8	ADALET KAYA	DİYARBAKIR	
9	VEZİR COŞKUN PARLAK	HAKKARİ	
10	ALİ BOZAN	MERSİN	
11	SALİHE AYDENİZ	MARDİN	
12	GÜLDEREN VARLI	VAN	
13	BERİTAN GÜNEŞ ALTIN	MARDİN	
14	BERDAN ÖZTÜRK	DİYARBAKIR	
15	ZEYNEP ODUNCU KUTEVİ	BATMAN	
16	CENGİZ ÇİÇEK	İSTANBUL	
17	MEHMET KAMAÇ	DİYARBAKIR	
18	SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ	SİİRT	
19	GEORGE ASLAN	MARDİN	
20	MEHMET ZEKİ İRMEZ	ŞIRNAK	